

ZAMONAVIY KUTUBXONALARDA ELEKTRON KATALOG TIZIMLARINING AHAMIYATI

*Toshkent shahar Bilim AKM
Kataloglashtirish va axborot kutubxona
fondlariga ishlov berish xizmati “Yig’ma
elektron katalog” sektori yetakchi mutaxassisi
Ermetova Dilorom*

E-mail: ermetovadilorom@gmail.com

Anotatsiya: Mazkur maqolada zamonaviy kutubxona faoliyatida elektron katalog tizimlarining o‘rni va ahamiyati tahlil qilinadi. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi natijasida kutubxona xizmatlari ham yangi bosqichga ko‘tarilmoqda. Elektron kataloglar kitobxonlarga axborotni tezkor topish imkonini yaratadi hamda kutubxona fondini samarali boshqarishga yordam beradi. Maqolada elektron kataloglashtirish jarayoni, uning afzalliklari va kutubxona faoliyatidagi roli haqida ilmiy tahlil berilgan.

Kalit so‘zlar: kutubxona, elektron katalog, kataloglashtirish, bibliografik tavsif, axborot texnologiyalari, axborot resurslari, kutubxona fondi.

Аннотация: В данной статье анализируется роль и значение электронных каталогизационных систем в современной библиотечной деятельности. В результате развития информационных технологий библиотечные услуги также выходят на новый уровень. Электронные каталоги позволяют читателям быстро находить информацию и помогают эффективно управлять библиотечными средствами. В статье представлен научный анализ процесса электронной каталогизации, ее преимуществ и роли в библиотечной деятельности.

Ключевые слова: библиотека, электронный каталог, каталогизация, библиографическое описание, информационные технологии, информационные ресурсы, библиотечные средства.

Abstract: This article analyzes the role and importance of electronic catalog systems in modern library activities. As a result of the development of information technologies, library services are also moving to a new level. Electronic catalogs allow readers to quickly find information and help effectively manage library funds. The article provides a scientific analysis of the process of electronic cataloging, its advantages and role in library activities.

Keywords: library, electronic catalog, cataloging, bibliographic description, information technologies, information resources, library funds.

Bugungi kunda axborot texnologiyalarining jadal rivojlanishi jamiyat hayotining barcha sohalariga sezilarli ta’sir ko‘rsatmoqda. Ayniqsa, axborotni yig‘ish, saqlash,

qayta ishlash va foydalanuvchilarga yetkazib berish bilan shug'ullanuvchi kutubxonalar faoliyatida bu jarayon yanada yaqqol namoyon bo'lmoqda. Zamonaviy jamiyatni ko'pincha "axborot jamiyati" deb ham atashadi. Buning asosiy sababi shundaki, hozirgi davrda axborot eng muhim resurslardan biri sifatida qaralmoqda. Har bir inson, tashkilot yoki ilmiy muassasa o'z faoliyatini samarali tashkil etishi uchun ishonchli va tezkor axborotga ehtiyoj sezadi. Shu jihatdan kutubxonalar jamiyatning axborot bilan ta'minlovchi muhim ijtimoiy institutlaridan biri hisoblanadi.

Kutubxonalar tarixan insoniyat madaniyati, ilm-fani va ma'naviy merosini saqlash hamda kelajak avlodlarga yetkazib berishda muhim rol o'ynab kelgan. Dastlabki kutubxonalar qadimgi sivilizatsiyalar davrida paydo bo'lgan bo'lib, ular asosan qo'lyozmalarni saqlash va ularni muayyan tartib asosida joylashtirish vazifasini bajargan. Vaqt o'tishi bilan kitob bosish texnologiyasining rivojlanishi natijasida nashrlar soni ortib bordi va kutubxona fondlari ham kengayib bordi. Bu esa kutubxona fondini tartibga solish, saqlash va undan samarali foydalanishni ta'minlash uchun maxsus tizimlar va usullarni ishlab chiqishni talab qildi.

Kutubxona ishining muhim yo'nalishlaridan biri kataloglashtirish jarayoni hisoblanadi. Kataloglashtirish — bu kutubxona fondida mavjud bo'lgan nashrlar haqida bibliografik ma'lumotlarni yaratish, ularni tizimlashtirish va foydalanuvchilarga taqdim etish jarayonidir. Kataloglar kutubxona fondini tartibga solish, nashrlarni qidirish va ulardan foydalanishni yengillashtirishda muhim vosita bo'lib xizmat qiladi. Ular orqali kutubxona fondidagi har bir nashr haqida zarur ma'lumotlarni olish mumkin.

An'anaviy kutubxonalarda kataloglar asosan kartochkalar shaklida tashkil etilgan bo'lib, ular alifbo, sistemali va predmet kataloglari ko'rinishida yuritilgan. Kartochkali kataloglar uzoq yillar davomida kutubxona faoliyatining ajralmas qismi bo'lib kelgan. Biroq kutubxona fondlarining kengayishi, nashrlar sonining ortishi va foydalanuvchilarning axborotga bo'lgan ehtiyojining oshishi natijasida an'anaviy kataloglar ba'zi jihatdan yetarli bo'lmay qoldi. Ayniqsa, kerakli adabiyotlarni qidirish jarayoni ko'p vaqt talab qilishi, katalog kartochkalarini yuritish va yangilash jarayonining murakkabligi kabi muammolar yuzaga keldi.

Axborot texnologiyalarining rivojlanishi bu muammolarni hal qilish uchun yangi imkoniyatlar yaratdi. Kompyuter texnologiyalarining kutubxona faoliyatiga joriy etilishi natijasida elektron katalog tizimlari paydo bo'ldi. Elektron kataloglar kutubxona fondida mavjud bo'lgan adabiyotlar haqida bibliografik ma'lumotlarni elektron shaklda saqlash va ulardan tezkor foydalanish imkonini beradi.

Elektron katalog tizimlarining joriy etilishi kutubxona xizmatlarini tubdan o'zgartirdi. Endilikda foydalanuvchilar kerakli adabiyotlarni muallif, sarlavha, mavzu yoki kalit so'zlar orqali qisqa vaqt ichida topish imkoniyatiga ega bo'ldilar. Bu esa kutubxona xizmatlarining samaradorligini oshirishga xizmat qilmoqda. Bundan

tashqari, elektron kataloglar yordamida kutubxona fondi haqida to‘liq va aniq ma’lumot olish ham mumkin.

Elektron kataloglar nafaqat kitoblarni qidirish jarayonini tezlashtiradi, balki kutubxona fondini boshqarishni ham osonlashtiradi. Bibliografik ma’lumotlar yagona elektron bazada saqlanishi sababli, ularni yangilash, tahrirlash va tizimlashtirish jarayoni ancha soddalashadi. Shu bilan birga, elektron kataloglar kutubxona xodimlarining mehnatini yengillashtiradi va vaqtni tejashga yordam beradi.

Zamonaviy kutubxonalar faoliyatida elektron kataloglar bilan bir qatorda boshqa ko‘plab axborot texnologiyalari ham qo‘llanilmoqda. Jumladan, elektron kutubxonalar, raqamli arxivlar, onlayn ma’lumotlar bazalari va turli avtomatlashtirilgan kutubxona tizimlari keng joriy etilmoqda. Bu tizimlar kutubxona xizmatlarini yanada rivojlantirishga hamda foydalanuvchilarga yanada qulay sharoit yaratishga xizmat qiladi.

Bugungi kunda dunyoning ko‘plab mamlakatlarida kutubxonalar raqamli texnologiyalar asosida faoliyat yuritmoqda. Elektron kataloglar kutubxona fondi bilan ishlashning asosiy vositalaridan biriga aylangan. Ular orqali foydalanuvchilar nafaqat kutubxonada mavjud bo‘lgan bosma adabiyotlar, balki elektron resurslar haqida ham ma’lumot olishlari mumkin.

O‘zbekistonda ham so‘nggi yillarda axborot-kutubxona tizimini modernizatsiya qilish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirilmoqda. Axborot-kutubxona muassasalarida zamonaviy axborot texnologiyalarini joriy etish, elektron kataloglar yaratish hamda kutubxona xizmatlarini raqamlashtirish bo‘yicha muhim ishlar amalga oshirilmoqda. Bu jarayon kutubxona xizmatlarining sifatini oshirish hamda foydalanuvchilarning axborotga bo‘lgan ehtiyojini qondirishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, elektron katalog tizimlarini joriy etish jarayonida ayrim muammolar ham mavjud. Masalan, texnik jihozlarning yetarli emasligi, dasturiy ta’minot bilan bog‘liq muammolar, shuningdek kutubxona xodimlarining axborot texnologiyalari bo‘yicha malakasini oshirish zarurati kabi masalalar mavjud. Bu muammolarni hal etish kutubxona tizimini yanada rivojlantirish uchun muhim ahamiyatga ega.

Mazkur maqolada zamonaviy kutubxonalarda elektron katalog tizimlarining ahamiyati, ularning kutubxona fondini boshqarishdagi roli hamda kitobxonlarga xizmat ko‘rsatish jarayonini takomillashtirishdagi o‘rni ilmiy jihatdan tahlil qilinadi. Shuningdek, elektron kataloglashtirish jarayonining asosiy bosqichlari, uning afzalliklari va rivojlanish istiqbollari haqida fikr yuritiladi.

Elektron katalog tizimlarining joriy etilishi kutubxona faoliyatining samaradorligini oshirish bilan birga, foydalanuvchilarning axborotga bo‘lgan ehtiyojini tez va sifatli qondirish imkonini yaratadi. Shu sababli zamonaviy

kutubxonalarda elektron kataloglardan foydalanish jarayonini yanada takomillashtirish dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi.

Zamonaviy axborot jamiyatida axborot resurslarini tartibga solish, saqlash hamda foydalanuvchilarga tezkor yetkazib berish masalasi muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa kutubxonalar faoliyatida axborot resurslari bilan ishlash jarayoni samarali tashkil etilishi zarur. Kutubxona fondida mavjud bo‘lgan adabiyotlar, ilmiy manbalar va boshqa axborot resurslarini tizimlashtirishda kataloglar muhim rol o‘ynaydi. Kataloglar yordamida foydalanuvchilar kutubxona fondida mavjud bo‘lgan adabiyotlar haqida ma‘lumot olishlari hamda kerakli nashrlarni tez topishlari mumkin.

Kutubxona kataloglari tarixan an‘anaviy kartochkalar asosida tashkil etilgan bo‘lib, ular alifbo katalogi, sistemali katalog va predmet katalogi kabi turlarga bo‘lingan. Biroq axborot texnologiyalarining rivojlanishi natijasida kutubxona faoliyatida ham yangi usullar paydo bo‘ldi. Kompyuter texnologiyalarining keng joriy etilishi elektron katalog tizimlarining yaratilishiga olib keldi. Elektron kataloglar kutubxona fondi haqida bibliografik ma‘lumotlarni elektron shaklda saqlash va ulardan foydalanish imkonini beradi.

Elektron katalog tushunchasi zamonaviy kutubxonashunoslikda keng qo‘llaniladigan atamalardan biri hisoblanadi. Elektron katalog — bu kutubxona fondida mavjud bo‘lgan bosma va elektron nashrlar haqida bibliografik ma‘lumotlarni elektron shaklda saqlovchi hamda qidiruv imkonini beruvchi axborot tizimidir. Bunday tizimlar foydalanuvchilarga turli mezonlar asosida qidiruvni amalga oshirish imkonini beradi. Masalan, muallif nomi, asar sarlavhasi, mavzu, kalit so‘zlar yoki klassifikatsiya indeksleri orqali kerakli adabiyotlarni topish mumkin.

Elektron kataloglar an‘anaviy kartochkali kataloglarning zamonaviy shakli hisoblanadi. Ularning asosiy maqsadi kutubxona fondidagi nashrlar haqida to‘liq va aniq ma‘lumotlarni taqdim etishdan iborat. Elektron kataloglar kutubxona xizmatlarini avtomatlashtirish jarayonining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Hozirgi kunda dunyoning ko‘plab kutubxonalarida elektron katalog tizimlari keng qo‘llanilmoqda.

Elektron katalog tizimlari kutubxona fondini samarali boshqarish imkonini beradi. Bibliografik ma‘lumotlar yagona elektron bazada saqlanishi sababli, ularni yangilash, tahrirlash va tizimlashtirish jarayoni ancha osonlashadi. Shu bilan birga, elektron kataloglar foydalanuvchilarga tezkor xizmat ko‘rsatish imkonini yaratadi. Masalan, kitobxon kutubxonaga kelmasdan turib ham internet orqali elektron katalogdan foydalanib, kerakli adabiyot haqida ma‘lumot olishi mumkin.

Elektron kataloglar kutubxona ishini tashkil etishda bir qator muhim vazifalarni bajaradi. Avvalo, ular kutubxona fondini hisobga olish va nazorat qilish imkonini beradi. Kutubxona fondida mavjud bo‘lgan har bir nashr haqida bibliografik ma‘lumotlar elektron bazaga kiritiladi. Bu esa fond tarkibini aniq va tizimli ravishda nazorat qilishga yordam beradi.

Elektron kataloglarning yana bir muhim vazifasi foydalanuvchilarga axborotni tezkor topish imkoniyatini yaratishdan iborat. An'anaviy kataloglarda kerakli adabiyotni topish uchun ko'p vaqt sarflash talab qilinadi. Elektron kataloglarda esa qidiruv tizimi yordamida kerakli nashrni bir necha soniya ichida topish mumkin. Bu esa kutubxona xizmatlarining samaradorligini oshiradi.

Elektron kataloglar kutubxona fondidagi nashrlarni tizimlashtirish jarayonida ham muhim rol o'ynaydi. Bibliografik tavsiflar standart qoidalar asosida tuziladi va elektron bazaga kiritiladi. Bu jarayon kutubxona fondining tartibli va tizimli bo'lishini ta'minlaydi. Shuningdek, elektron kataloglar yordamida adabiyotlarni turli klassifikatsiya tizimlari asosida guruhlash mumkin.

Kutubxona faoliyatida elektron kataloglarning yana bir muhim vazifasi bibliografik axborotni saqlash va tarqatishdan iborat. Elektron kataloglar kutubxona fondida mavjud bo'lgan nashrlar haqida to'liq ma'lumotlarni o'z ichiga oladi. Bu ma'lumotlar foydalanuvchilar uchun muhim axborot manbai hisoblanadi. Shuningdek, elektron kataloglar ilmiy tadqiqotlar olib borayotgan tadqiqotchilar uchun ham katta ahamiyatga ega.

Elektron kataloglar kutubxona xizmatlarini modernizatsiya qilishda muhim rol o'ynaydi. Zamonaviy kutubxonalar faqat kitob saqlash bilan cheklanib qolmaydi. Ular foydalanuvchilarga turli xil axborot xizmatlarini ham taqdim etadi. Elektron kataloglar ushbu xizmatlarni samarali tashkil etishga yordam beradi. Masalan, foydalanuvchilar elektron katalog yordamida kerakli adabiyotlarni qidirish, ularning mavjudligini aniqlash hamda ba'zi hollarda elektron nusxalarini olish imkoniyatiga ega bo'ladilar.

Elektron kataloglarning yana bir muhim vazifasi kutubxona xodimlarining ishini yengillashtirishdan iborat. An'anaviy kataloglarda kartochkalarni tayyorlash, joylashtirish va yangilash jarayoni ko'p vaqt va mehnat talab qiladi. Elektron kataloglarda esa bu jarayon ancha tez va qulay amalga oshiriladi. Bibliografik ma'lumotlarni elektron bazaga kiritish va ularni tahrirlash oson bo'ladi.

Shuningdek, elektron kataloglar kutubxona fondini rivojlantirish jarayonida ham muhim rol o'ynaydi. Elektron bazada saqlanadigan ma'lumotlar yordamida kutubxona fondining tarkibi tahlil qilinadi. Qaysi sohalarga oid adabiyotlar yetarli yoki qaysilari kam ekanligi aniqlanadi. Bu esa kutubxona fondini yanada boyitish va rivojlantirish uchun muhim ma'lumotlarni taqdim etadi.

Bugungi kunda elektron kataloglar kutubxona xizmatlarini rivojlantirishda muhim vositalardan biri hisoblanadi. Ular kutubxona fondini samarali boshqarish, bibliografik ma'lumotlarni saqlash hamda foydalanuvchilarga tezkor xizmat ko'rsatish imkonini beradi. Shu sababli zamonaviy kutubxonalarda elektron katalog tizimlarini yaratish va rivojlantirish muhim vazifalardan biri hisoblanadi.

Elektron kataloglarning rivojlanishi axborot texnologiyalarining taraqqiyoti bilan chambarchas bog'liq. Dastlabki elektron katalog tizimlari oddiy ma'lumotlar

bazasi shaklida yaratilgan bo'lsa, bugungi kunda ular murakkab axborot tizimlariga aylangan. Zamonaviy elektron kataloglar internet orqali ishlashi, turli axborot bazalari bilan integratsiya qilinishi hamda foydalanuvchilarga keng imkoniyatlar yaratishi bilan ajralib turadi.

Elektron katalog tizimlarining yana bir muhim xususiyati ularning ko'p funksiyali bo'lishidir. Ular nafaqat bibliografik ma'lumotlarni saqlash, balki qidiruv, tahlil va statistik ma'lumotlarni shakllantirish imkoniyatini ham beradi. Bu esa kutubxona faoliyatini yanada samarali tashkil etishga yordam beradi.

Shu bilan birga, elektron kataloglar kutubxonalar o'rtasida axborot almashish jarayonini ham yengillashtiradi. Zamonaviy axborot texnologiyalari yordamida turli kutubxonalar o'z elektron kataloglarini yagona tarmoqqa birlashtirishi mumkin. Bu esa foydalanuvchilarga turli kutubxonalar fondi haqida ma'lumot olish imkonini yaratadi.

Elektron katalog tizimlari kutubxona faoliyatining ajralmas qismi bo'lib, ular axborot resurslarini samarali boshqarish imkonini yaratadi. Zamonaviy kutubxonalar faoliyatida elektron kataloglardan foydalanish nafaqat kutubxona ishini avtomatlashtirishga xizmat qiladi, balki foydalanuvchilarga axborotni tezkor va qulay shaklda taqdim etishga ham yordam beradi. Shu sababli elektron katalog tizimlari kutubxona xizmatlarining sifatini oshirishda muhim vosita hisoblanadi.

Elektron katalog tizimlarining rivojlanishi axborot texnologiyalarining taraqqiyoti bilan bevosita bog'liqdir. XX asrning ikkinchi yarmidan boshlab kutubxona ishida kompyuter texnologiyalaridan foydalanish boshlangan. Dastlab bu jarayon faqat ayrim rivojlangan mamlakatlar kutubxonalarida amalga oshirilgan bo'lsa, keyinchalik u butun dunyo kutubxona tizimiga keng tarqaldi. Ayniqsa, 1960–1970-yillarda bibliografik ma'lumotlarni kompyuter yordamida qayta ishlash bo'yicha dastlabki tajribalar o'tkazildi.

1960-yillarda AQSh Kongress kutubxonasi tomonidan ishlab chiqilgan MARC (Machine Readable Cataloging) formati elektron kataloglashtirish jarayonining rivojlanishida muhim ahamiyat kasb etdi. Ushbu format bibliografik ma'lumotlarni kompyuter tizimlarida qayta ishlash va almashish imkonini yaratdi. Bugungi kunda MARC formatining turli variantlari dunyoning ko'plab kutubxonalarida qo'llanilmoqda. Bu esa elektron katalog tizimlarining standartlashtirilgan holda ishlashini ta'minlaydi.

Elektron kataloglar kutubxona fondini boshqarishda muhim rol o'ynaydi. Kutubxona fondi doimiy ravishda yangi adabiyotlar bilan boyitilib boradi. Har bir yangi nashr haqida bibliografik ma'lumotlarni yaratish va ularni tizimlashtirish zarur. Elektron katalog tizimlari bu jarayonni tez va samarali amalga oshirish imkonini beradi. Bibliografik yozuvlar elektron bazaga kiritilgach, ular avtomatik ravishda qidiruv tizimida foydalanish uchun tayyor bo'ladi.

Elektron kataloglarning yana bir muhim vazifasi foydalanuvchilarga keng qamrovli qidiruv imkoniyatlarini taqdim etishdan iborat. Zamonaviy elektron katalog tizimlari oddiy qidiruv bilan bir qatorda murakkab qidiruv imkoniyatlarini ham taklif etadi. Masalan, foydalanuvchilar muallif, sarlavha, nashr yili, mavzu, kalit soʻzlar yoki klassifikatsiya indeksleri boʻyicha qidiruvni amalga oshirishlari mumkin. Baʼzi tizimlarda bir nechta mezon asosida bir vaqtning oʻzida qidiruv olib borish ham mumkin.

Elektron kataloglar kutubxona xizmatlarini kengaytirishda ham muhim ahamiyatga ega. Hozirgi kunda koʻplab kutubxonalar oʻz elektron kataloglarini internet orqali foydalanuvchilarga taqdim etmoqda. Bu esa foydalanuvchilarga kutubxonaga kelmasdan turib ham kerakli adabiyotlar haqida maʼlumot olish imkonini beradi. Bunday xizmatlar kutubxona xizmatlarining zamonaviy shakllaridan biri hisoblanadi.

Elektron katalog tizimlari ilmiy tadqiqot faoliyatida ham muhim ahamiyatga ega. Ilmiy tadqiqotchilar oʻz ishlarini olib borishda turli manbalardan foydalanadilar. Elektron kataloglar yordamida ular kerakli ilmiy adabiyotlarni tez topishlari mumkin. Bu esa ilmiy tadqiqot jarayonining samaradorligini oshiradi.

Elektron kataloglarning yana bir muhim vazifasi bibliografik axborotni standartlashtirishdan iborat. Bibliografik tavsiflar maʼlum standartlar asosida tuziladi. Masalan, xalqaro bibliografik tavsif standartlari kutubxona kataloglarida maʼlumotlarning bir xil tartibda berilishini taʼminlaydi. Bu esa turli kutubxonalar oʻrtasida bibliografik maʼlumotlarni almashishni osonlashtiradi.

Zamonaviy elektron katalog tizimlari koʻpincha avtomatlashtirilgan kutubxona tizimlari tarkibiga kiradi. Bunday tizimlar kutubxona faoliyatining koʻplab jarayonlarini avtomatlashtirish imkonini beradi. Masalan, adabiyotlarni roʻyxatga olish, kitoblarni berish va qaytarib olish, kitobxonlar bilan ishlash kabi jarayonlar elektron tizimlar yordamida amalga oshiriladi.

Elektron kataloglar yordamida kutubxona faoliyati boʻyicha turli statistik maʼlumotlarni ham olish mumkin. Masalan, qaysi adabiyotlar koʻproq talab qilinayotgani, qaysi sohalarga oid adabiyotlar yetishmayotgani yoki qaysi fond boʻlimlari koʻproq foydalanilayotgani haqida maʼlumotlar olinadi. Bu esa kutubxona fondini rivojlantirish strategiyasini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega.

Oʻzbekistonda ham soʻnggi yillarda axborot-kutubxona tizimini rivojlantirish boʻyicha muhim ishlar amalga oshirilmoqda. Axborot-kutubxona markazlarida elektron katalog tizimlari joriy etilib, kutubxona xizmatlari zamonaviy texnologiyalar asosida tashkil etilmoqda. Bu jarayon kutubxona xizmatlarining sifatini oshirish hamda foydalanuvchilarga yanada qulay sharoit yaratishga xizmat qilmoqda.

Shu bilan birga, elektron katalog tizimlarini joriy etishda ayrim muammolar ham mavjud. Masalan, texnik jihozlarning yetarli emasligi, internet tezligining pastligi yoki

dasturiy ta'minot bilan bog'liq muammolar kutubxona faoliyatiga ta'sir ko'rsatishi mumkin. Bundan tashqari, kutubxona xodimlarining axborot texnologiyalari bo'yicha malakasini oshirish ham muhim masalalardan biridir.

Kelajakda elektron katalog tizimlari yanada rivojlanishi kutilmoqda. Axborot texnologiyalarining rivojlanishi natijasida yangi imkoniyatlar paydo bo'lmoqda. Masalan, sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanish, avtomatik tavsif yaratish tizimlari yoki foydalanuvchilarning qidiruv odatlarini tahlil qilish imkoniyatlari elektron katalog tizimlarini yanada takomillashtirishi mumkin.

Shuningdek, elektron kataloglar boshqa axborot tizimlari bilan integratsiya qilinishi ham muhim ahamiyatga ega. Masalan, elektron kutubxonalar, raqamli arxivlar yoki ilmiy ma'lumotlar bazalari bilan integratsiya qilish foydalanuvchilarga yanada kengroq axborot imkoniyatlarini taqdim etadi.

Xulosa qilib aytganda, elektron katalog tizimlari zamonaviy kutubxona faoliyatining muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ular kutubxona fondini samarali boshqarish, bibliografik ma'lumotlarni saqlash hamda foydalanuvchilarga tezkor xizmat ko'rsatish imkonini beradi. Elektron kataloglarning rivojlanishi kutubxona xizmatlarining sifatini oshirishga hamda axborotga bo'lgan ehtiyojni qondirishga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yhati

1. Qodirova M. Axborot-kutubxona texnologiyalari [Elektron resurs] – Toshkent: Tafakkur, 2021. – Kursatilgan: <https://library.uz/axborot-kutubxona-texnologiyalari> (ko'rilgan: 10/03/2026).
2. Library of Congress. MARC 21 Format for Bibliographic Data [Elektron resurs] – Washington, 2018. – Kursatilgan: <https://www.loc.gov/marc/> (ko'rilgan: 10/03/2026).
3. Taylor A.G., Joudrey D.N. The Organization of Information [Elektron resurs] – Westport: Libraries Unlimited, 2009. – Kursatilgan: <https://www.librariesunlimited.com/organization-information> (ko'rilgan: 10/03/2026).